

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NÔNG THỊ NGÀ

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ
GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN THÔNG NÔNG, TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NÔNG THỊ NGÀ

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ
GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN THÔNG NÔNG, TỈNH CAO BẰNG**

Chuyên ngành: Phát triển Nông thôn

Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Bùi Đình Hòa

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Luận văn “*Nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp giảm nghèo trên địa bàn huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng*” được thực hiện từ tháng 12/2015 đến tháng 9/2016 có sử dụng những thông tin từ nhiều nguồn khác nhau. Các thông tin này đã được chỉ rõ nguồn gốc, có thông tin thu thập từ điều tra thực tế ở địa phương, số liệu đã được tổng hợp và xử lý. Trong quá trình thực hiện tôi luôn luôn nỗ lực, cố gắng hoàn thành luận văn. Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trình bày trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng hoặc công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của tôi và mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các tài liệu tham khảo có

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Nông Thị Nga

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của nhiều tập thể, cá nhân trong và ngoài trường. Trước hết, tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu nhà trường, lãnh đạo Phòng Đào tạo, Khoa Kinh tế & Phát triển nông thôn trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên.

Để có được kết quả này, tôi vô cùng biết ơn và tỏ lòng kính trọng sâu sắc tới **TS. Bùi Đình Hòa** - Người đã nhiệt tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn.

Tôi xin bày tỏ lòng chân thành cảm ơn tới các đồng chí lãnh đạo UBND huyện Thông Nông, các phòng, ban chức năng của huyện, UBND các xã và các hộ nông dân đã tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thu thập thông tin ở địa phương để thực hiện luận văn. Tôi xin chân thành cảm ơn tới tất cả bạn bè, đồng nghiệp và các thành viên trong gia đình đã luôn động viên, giúp đỡ tôi cả về vật chất lẫn tinh thần để tôi hoàn thành khóa học cũng như luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Nông Thị Nga

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa của đề tài.....	2
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1. Khái niệm về nghèo	4
1.1.2. Nghèo đa chiều.....	8
1.1.3. Giảm nghèo	10
1.2. Cơ sở thực tiễn	14
1.2.1. Công tác xóa đói giảm nghèo của một số nước trên thế giới.....	14
1.2.2. Công tác xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam.....	19
Chương 2 ĐỐI TƯỢNG NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	29
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	29
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	29
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	29
2.2. Nội dung nghiên cứu	29
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.3.1. Phương pháp nghiên cứu luận chung.....	30
2.2.2. Phương pháp phân tích thống kê.....	30
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng ..	34

3.1.1. Điều kiện tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên	34
3.1.2. Thực trạng phát triển kinh tế xã hội.....	37
3.1.3. Thực trạng kết cấu hạ tầng	39
3.1.4. Đánh giá những thuận lợi, khó khăn của huyện Thông Nông	41
3.2. Thực trạng nghèo và kết quả giảm nghèo của huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng giai đoạn 2011 - 2015.....	42
3.2.1. Thực trạng nghèo và kết quả giảm nghèo của huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng.....	42
3.2.2. Thực trạng đói nghèo của các nhóm hộ điều tra.....	53
3.3. Tình hình thực hiện các chính sách giảm nghèo của huyện Thông Nông, Cao Bằng giai đoạn 2011 - 2015.....	64
3.3.1. Tình hình thực hiện các chương trình chính sách, XĐGN theo chương trình Nghị quyết 30a của Chính phủ trên địa bàn huyện Thông Nông.....	64
3.3.2. Thực hiện chương trình 135 và chương trình xây dựng nông thôn mới.....	67
3.3.3. Đánh giá chung về công tác giảm nghèo của huyện Thông Nông	69
3.4. Giải pháp xóa đói giảm nghèo huyện Thông Nông giai đoạn 2016 - 2020	71
3.4.1. Định hướng phát triển chung của huyện	71
3.4.2. Những chỉ tiêu phấn đấu cụ thể.....	71
3.4.3. Một số giải pháp xóa đói giảm nghèo cho hộ nông dân	72
3.4.4. Giải pháp về tổ chức thực hiện	76
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	79
1. Kết luận	79
2. Kiến nghị.....	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO	81
PHỤ LỤC	83

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

CN-TTCN	: Công nghiệp tiểu thủ công nghiệp
DTTSĐBKK	: Dân tộc thiểu số đặc biệt khó khăn
GTNT	: Giao thông nông thôn
HTX	: Hợp tác xã
KTTT	: Kinh tế thị trường
KTXH	: Kinh tế xã hội
MTQG	: Mục tiêu quốc gia
NHCSXH	: Ngân hàng chính sách xã hội
NTM	: Nông thôn mới
PTNT	: Chi cục phát triển nông thôn
QĐ	: Quyết định
TB&XH	: Thương binh và xã hội
TTG	: Thủ tướng chính phủ
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Số hộ nông dân thực tế và sự lựa chọn số hộ điều tra	31
Bảng 3.1: Hiện trạng sử dụng đất đai huyện Thông Nông năm 2015.....	36
Bảng 3.2: Kết quả sản xuất kinh doanh của huyện Thông Nông giai đoạn (2013 - 2015).....	38
Bảng 3.3: Dân số trung bình các xã huyện Thông Nông phân theo dân số và thành phần dân tộc tính đến năm 2015	38
Bảng 3.4: Cơ sở giáo dục huyện Thông Nông năm 2013 - 2015	40
Bảng 3.5: Cơ sở hạ tầng ngành y tế huyện Thông Nông	41
Bảng 3.6: Thực trạng nghèo của huyện Thông Nông từ năm 2011 - 2014	47
Bảng 3.7: Thực trạng nghèo của huyện Thông Nông theo chuẩn nghèo đa chiều năm 2015.....	48
Bảng 3.8: Phân tích hộ nghèo theo mức độ thiếu hụt các dịch vụ xã hội cơ bản	49
Bảng 3.9: Kết quả giảm nghèo huyện Thông Nông từ 2011- 2015.....	50
Bảng 3.10: Tổng hợp các nguyên nhân chủ quan dẫn đến nghèo	51
Bảng 3.11: Thực trạng nghèo ở của nhóm hộ điều tra	53
Bảng 3.12. Phân tích hộ nghèo theo chỉ số thiếu hụt xã hội cơ bản.....	54
Bảng 3.13: Phân tích tình hình nhân khẩu và lao động của nhóm hộ điều tra 2016	55
Bảng 3.14: Đặc điểm bằng cấp cao nhất của 1 thành viên trong gia đình của các hộ điều tra	56
Bảng 3.15: Đặc điểm về chỉ báo vốn vật chất của các hộ điều tra	57
Bảng 3.16: Phân tích tình hình vay vốn tài chính năm 2016	58
Bảng 3.17: Phân tích những nguyên nhân nghèo của nhóm hộ điều tra...	62

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Xóa đói giảm nghèo là một lĩnh vực tất cả các quốc gia đều phải lưu tâm để đảm bảo công bằng xã hội và nâng cao tiếng nói trên trường quốc tế. Việt Nam đã thể hiện sự cam kết qua việc đưa xóa đói giảm nghèo vào chương trình mục tiêu quốc gia. Trong những năm qua nền kinh tế - xã hội của nước ta đã đạt được những thành tựu quan trọng, tuy nhiên vẫn còn là một nước nghèo, công cuộc xóa đói giảm nghèo là một trong những chính sách ưu tiên hàng đầu trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội. Đảng và Nhà nước đã có nhiều chính sách và biện pháp, giải quyết về xóa đói giảm nghèo và đã thu được nhiều kết quả tích cực nhưng bên cạnh đó gặp nhiều khó khăn những tồn tại.

Thông Nông là một huyện vùng cao, biên giới nằm ở phía Tây Bắc của tỉnh Cao Bằng. Toàn huyện có 10 xã và 01 thị trấn, với 153 xóm hành chính. Phía Đông giáp với huyện Hòa An và Hà Quảng, phía nam giáp với huyện Nguyên Bình, phía Tây giáp với huyện Bảo Lạc, Phía Bắc giáp với huyện Nà Po (Quảng Tây- Trung Quốc) với chiều dài đường biên quốc gia dài 13,171 km. Tổng diện tích tự nhiên 357,61 km². Dân số trên 24.479 người. Có 5 dân tộc cùng làm ăn sinh sống, trong đó: Dân tộc Nùng chiếm 32,4%, dân tộc Dao chiếm 27,4%, dân tộc Tày chiếm 23,9%, dân tộc Mông chiếm 15,5%, dân tộc Kinh chiếm 0,73%. Địa hình núi đá cao chia cắt, giao thông đi lại khó khăn, cơ cấu kinh tế chủ yếu là sản xuất nông nghiệp, chậm phát triển, đời sống nhân dân còn gặp nhiều khó khăn. Tỷ lệ hộ nghèo chiếm còn cao.

Công tác xóa đói giảm nghèo luôn được Cấp ủy, chính quyền địa phương, các ban, ngành, đoàn thể trong toàn huyện quan tâm, thực hiện. Thông qua các chương trình, đề án, chính sách hỗ trợ như Chương trình 134, 135, Nghị quyết 30a của Chính phủ, Chương trình xây dựng nông thôn mới...

và đã đạt được một số kết quả nhất định. Tỷ lệ hộ nghèo hàng năm giảm bình quân 6%/năm, năm 2011 tỷ lệ hộ nghèo toàn huyện chiếm 60,89%, đến năm 2015 giảm xuống còn 39,38 %. Theo chuẩn nghèo mới đa chiều tỷ lệ hộ nghèo chiếm 61,0% (UBND huyện Thông Nông(2015), *Báo cáo đánh giá kết quả giảm nghèo năm 2011 - 2015*[19]

Tuy nhiên, Thông Nông là một huyện nằm trong 62 huyện nghèo trong cả nước, có tỷ lệ hộ nghèo chiếm cao so với các huyện trong tỉnh. Tốc độ tăng trưởng kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế chậm. Hiệu quả sử dụng các nguồn vốn đầu tư còn thấp. Thu hút đầu tư chưa đáp ứng được yêu cầu, kết cấu hạ tầng phục vụ đời sống và phát triển kinh tế còn thiếu và yếu ảnh hưởng đến xây dựng nông thôn mới. Quy mô kinh tế còn nhỏ, hiệu quả sản xuất nông - lâm nghiệp còn thấp, sức cạnh tranh của sản phẩm còn hạn chế. Xuất phát từ những thực tế trên để có những giải pháp đẩy mạnh quá trình xóa đói giảm nghèo, từng bước chuyển dịch đời sống các hộ nghèo từ đó tạo điều kiện thuận lợi để các hộ nghèo vươn lên thoát nghèo, không bị tái nghèo. Đây là vấn đề bức xúc đối với huyện Thông Nông với những lý do đó tôi chọn đề tài *“Nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp giảm nghèo trên địa bàn huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng”*.

2. Mục tiêu nghiên cứu

Phân tích đánh giá việc thực hiện công tác xóa đói giảm nghèo trong thời gian qua trên địa bàn huyện Thông Nông. Từ đó, đề xuất giải pháp giảm nghèo trong những năm tiếp theo.

3. Ý nghĩa của đề tài

3.1. Ý nghĩa trong học tập và nghiên cứu

Thông qua quá trình nghiên cứu thực hiện đề tài giúp cho tôi nâng cao được năng lực cũng như rèn luyện kỹ năng của mình, vận dụng được những kiến thức đã học ở nhà trường vào thực tiễn, đồng thời bổ sung những kiến